

2026/1338

16.6.2026

SKLEP SVETA (SZVP) 2026/1338

z dne 15. junija 2026

**v podporo projektu o digitalnih rešitvah za varne zaloge konvencionalnega streliva v sosedstvu EU
(AIMS/SIMS)**

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o Evropski uniji ter zlasti členov 28(1) in 31(1) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Države članice Združenih narodov (ZN) so leta 2001 sprejele Akcijski program za preprečevanje, zatiranje in izkoreninjenje vseh oblik nezakonite trgovine z osebnim in lahkim orožjem (Akcijski program ZN). Države članice Združenih narodov so se v Akcijskem programu ZN dogovorile, da bodo izboljšale nacionalne predpise o osebnem orožju, okrepile upravljanje zalog, zagotovile ustrezno in zanesljivo označevanje orožja, izboljšale sodelovanje pri sledenju orožja ter vzpostavile regionalno in mednarodno sodelovanje in pomoč.
- (2) Svet je 19. novembra 2018 sprejel strategijo EU zoper nedovoljeno strelno orožje, osebno in lahko orožje ter pripadajoče strelivo z naslovom „Zaščita orožja, varnost za državljane“, v kateri se priznava, da je slaba varnost zalog ključni dejavnik, ki omogoča preusmerjanje orožja in streliva z dovoljenih na nedovoljene trge. Unija in njene države članice so se zavezale, da bodo še naprej pomagale drugim državam izboljševati upravljanje in zaščito državnih zalog, in sicer z okrepitevijo nacionalnih zakonodajnih in upravnih okvirov ter institucij, ki urejajo zakonito dobavo in upravljanje zalog osebnega in lahkega orožja ter streliva za obrambne in varnostne sile, pri čemer bo poseben poudarek namenjen označevanju in vodenju evidenc, ter da bodo spodbujale in izvajale standarde in dobre prakse za ravnanje z osebnim orožjem in strelivom. Unija se je tudi zavezala, da bo spodbujala uporabo novih tehnologij za učinkovitejše upravljanje zalog osebnega in lahkega orožja ter še naprej podpirala sodelovanje in pomoč pri izvajanju Akcijskega programa ZN, vključno s fizično zaščito in upravljanjem zalog osebnega in lahkega orožja ter streliva.
- (3) Generalna skupščina ZN je 4. decembra 2023 sprejela globalni okvir za upravljanje konvencionalnega streliva v celotnem življenjskem obdobju (v nadaljnjem besedilu: globalni okvir), ki je prostovoljni okvir sodelovanja in vsebuje sklop političnih zavez za krepitev in spodbujanje obstoječih pobud za upravljanje konvencionalnega streliva v celotnem življenjskem obdobju ter odpravo obstoječih vrzeli pri tem upravljanju. Globalni okvir v svojem cilju 5 spodbuja države k vzpostavitvi tehničnih zmogljivosti za izvajanje ustreznega, sistematičnega in trajnostnega nadzora nad konvencionalnim strelivom v nacionalnih zalogah, kot je ustrezno in v skladu z nacionalnim pravom, vključno z zagotavljanjem in prejetjem mednarodnega sodelovanja in pomoči.
- (4) Skupno stališče Sveta 2008/944/SZVP⁽¹⁾ določa, da se izvozno dovoljenje zavrne, če odobritev ne bi bila v skladu z mednarodnimi obveznostmi in zavezami držav članic, vključno z njihovimi zavezami na podlagi globalnega okvira.

⁽¹⁾ Skupno stališče Sveta 2008/944/SZVP z dne 8. decembra 2008, ki opredeljuje skupna pravila glede nadzora izvoza vojaške tehnologije in opreme (UL L 335, 13.12.2008, str. 99, ELI: <http://data.europa.eu/eli/compos/2008/944/oj>).

- (5) Svet je 14. aprila 2025 odobril sklepe o nadzoru nad izvozom orožja, v katerih se je zavezal, da bo nadaljeval delo v zvezi z elementi, ki podpirajo odgovorno trgovino z vojaško tehnologijo in opremo, Delovni skupini za izvoz konvencionalnega orožja (COARM) pa je naročil, naj po potrebi podpre krepitev zmogljivosti tretjih držav v zvezi z upravljanjem zalog orožja in streliva.
- (6) Ženevski mednarodni center za humanitarno odstranjevanje min (GICHD) razvija Sistem za upravljanje evidence streliva (*Ammunition Inventory Management System – AIMS*), digitalno orodje, zasnovano za podporo varnemu, zanesljivemu in trajnostnemu upravljanju zalog streliva. AIMS je zasnovan tako, da deluje v sinergiji s Sistemom za upravljanje informacij o nadzoru (*Surveillance Information Management System – SIMS*). AIMS in SIMS se bosta poskusno izvajala v Bosni in Hercegovini, Republika Moldavija pa je izrazila veliko zanimanje za obe orodji.
- (7) V varnostnem interesu Unije je, da podpira Bosno in Hercegovino ter Republiko Moldavijo pri usklajevanju s sodobnimi standardi na področju neširjenja orožja in varnosti. V zvezi s tem je ustrezno, da Unija s finančnim prispevkom podpre projekt z naslovom „Digitalne rešitve za varne zaloge konvencionalnega streliva v sosedstvu EU“, ki zajema razvoj, sprejetje, vključevanje in trajno uporabo AIMS in SIMS v navedenih državah. Švica se je zavezala, da bo ta projekt sofinancirala z dodatnim finančnim prispevkom k prispevku Unije, da bi dosegli skupni ocenjeni proračun za projekt –

SPREJEL NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

1. Unija z namenom izvajanja strategije EU zoper nedovoljeno strelno orožje, osebno in lahko orožje ter pripadajoče strelivo z naslovom „Zaščita orožja, varnost za državljane“ in Skupnega stališča Sveta 2008/944/SZVP podpira projekt z naslovom „Digitalne rešitve za varne zaloge konvencionalnega streliva v sosedstvu EU“, ki vključuje razvoj, sprejetje, integracijo in trajno uporabo Sistema za upravljanje evidence streliva (*Ammunition Inventory Management System – AIMS*) in Sistema za upravljanje informacij o nadzoru (*Surveillance Information Management System – SIMS*) v Bosni in Hercegovini ter Republiki Moldaviji (v nadaljnjem besedilu: projekt).
2. Cilj projekta je okrepiti organizacijske zmogljivosti nacionalnih organov Bosne in Hercegovine ter Republike Moldavije za upravljanje konvencionalnega streliva v celotnem življenjskem obdobju, da se zmanjša tveganje preusmerjanja in naključnih eksplozij.
3. Projekt je podrobno opisan v prilogi k temu sklepu.

Člen 2

1. Za izvajanje tega sklepa je odgovoren visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko (v nadaljnjem besedilu: visoki predstavnik).
2. Za tehnično izvajanje projekta je pristojen Ženevski mednarodni center za humanitarno odstranjevanje min (GICHD).
3. GICHD opravlja svoje naloge v okviru odgovornosti visokega predstavnika. V ta namen visoki predstavnik sklene potrebne dogovore z GICHD.

Člen 3

1. Referenčni finančni znesek za izvajanje projekta, ki ga financira Unija, je 1 000 000 EUR. Predvideni skupni proračun za projekt je 1 389 145 EUR.
2. Odhodki, financirani z referenčnim finančnim zneskom iz odstavka 1, se upravljajo v skladu s postopki in pravili, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije.

3. Komisija nadzira pravilno upravljanje izdatkov iz odstavka 2. V ta namen Komisija z GICHD sklene sporazum. V njem se določi, da mora GICHD zagotoviti prepoznavnost prispevka Unije na način, ki je sorazmeren z višino tega prispevka.
4. Komisija si prizadeva, da sporazum iz odstavka 3 sklene čim prej po začetku veljavnosti tega sklepa. V primeru kakršnih koli težav povezanih s sklenitvijo tega sporazuma o tem obvesti Svet, obvesti pa ga tudi o datumu sklenitve sporazuma.

Člen 4

1. Visoki predstavnik o izvajanju tega sklepa poroča Svetu na podlagi šestmesečnih poročil, ki jih pripravi GICHD.
2. Komisija poroča Svetu o finančnih vidikih projekta.

Člen 5

1. Ta sklep začne veljati na dan sprejetja.
2. Ta sklep preneha veljati 36 mesecev po datumu sklenitve sporazuma iz člena 3(3) ali, če tak sporazum ni sklenjen v šestih mesecih od datuma začetka veljavnosti tega sklepa, šest mesecev po datumu začetka veljavnosti tega sklepa.

V Luxembourg, 15. junija 2026

Za Svet

predsednica

K. KALLAS

PRILOGA

PROJEKTNI DOKUMENT

Digitalne rešitve za varne zaloge konvencionalnega streliva v sosedstvu EU: projekt AIMS/SIMS

1. OZADJE IN UTEMELJITEV PODPORE SZVP

1.0 Izziv

Temeljni pogoj za varno, zanesljivo in trajnostno upravljanje konvencionalnega streliva v celotnem življenjskem obdobju ter za krepitev nadzora nad orožjem ter preprečevanje preusmerjanja in širjenja orožja je, da so države sposobne klasificirati in opredeliti količino vsega konvencionalnega streliva v nacionalni lasti in pod nacionalnim nadzorom ter odgovarjati zanj. Če ta pogoj ni izpolnjen, se poveča tveganje naključnih eksplozij ter preusmerjanja in nenadzorovanega širjenja streliva. Ta tveganja so zlasti pereča v konfliktnih okoljih, v katerih ni veliko zmogljivosti, nacionalni organi pa pogosto nimajo tehničnih, finančnih, operativnih in organizacijskih zmogljivosti za upravljanje konvencionalnega streliva. V takih okoliščinah obstaja možnost, da države:

- ne bodo zmogle natančno napovedati potreb po strelivu ali načrtovati pravočasnih in stroškovno učinkovitih javnih naročil;
- ne bodo uspele odkriti streliva, ki propada ali ni več varno, kar bo povečalo tveganje za naključne eksplozije;
- ne bodo zmogle identificirati in varno odstraniti zastarelo strelivo, kar bo povečalo tveganja za varnost in zaščito;
- ne bodo razpolagale s celovitimi evidencami, ki bi omogočale sledenje serijskim številkam, kar bo ogrozilo njihovo zmožnost sledenja strelivu, prepoznavanja lokacij preusmerjanja in podpiranja preiskav po preusmeritvi;
- ne bodo imele pregleda nad fizičnimi lokacijami in pravnim statusom zalog streliva, kar povečuje tveganje preusmerjanja in ovira sledljivost;
- ne bodo imele zadostnih zmogljivosti za izdajanje in preverjanje dovoljenj za končnega uporabnika ter izvajanje zanesljivih ocen tveganja pred prenosom in po njem, kot je potrebno na podlagi dvostranskih in večstranskih sporazumov o nadzoru izvoza;
- ne bodo zmogle izpolniti mednarodnih obveznosti, ki jih imajo kot države, ki izvažajo strelivo ali imajo zaloge streliva, po Pogodbi o trgovini z orožjem (v nadaljnjem besedilu: ATT), Akcijskem programu ZN za preprečevanje, zatiranje in izkoreninjenje vseh oblik nezakonite trgovine z osebnim in lahkim orožjem (v nadaljnjem besedilu: UN PoA) in globalnem okviru za upravljanje konvencionalnega streliva v celotnem življenjskem obdobju (v nadaljnjem besedilu: globalni okvir).

Za odpravljanje teh operativnih in institucionalnih vrzeli so nujno potrebni sistemi, ki bodo prilagojeni okoliščinam in bodo utemeljeni na standardih ter bodo državam omogočali vzpostavitev trdnih in trajnostnih okvirov za upravljanje evidence. Da bi lahko učinkovito odpravljali tveganja za varnost in zaščito, morajo biti taki sistemi sposobni precej več kot zgolj osnovnega vodenja evidenc. Podpirati morajo sistematično zbiranje, povezovanje in analizo celovitega sklopa podatkov, ne le o vrsti, lokaciji in količini streliva, temveč tudi o njegovem stanju, uporabnosti in statusu spremljanja v celotnem življenjskem obdobju. Za to je potrebna namenska digitalna infrastruktura, ki bo olajšala informirano odločanje, prednostno razvrščanje tveganj in dolgoročno načrtovanje, hkrati pa pripomogla k uresničevanju ciljev nadzora nad orožjem in neširjenja orožja, h katerim pozivata cilja 5 in 7 globalnega okvira, in sicer v skladu z mednarodnimi standardi, smernicami in dobrimi praksami, ki so na primer navedeni v mednarodnih tehničnih smernicah o strelivu (v nadaljnjem besedilu: IATG).

1.1 AIMS/SIMS: Digitalna rešitev za celovito upravljanje evidence

Po več prošnjah nacionalnih organov za podporo pri krepitvi prizadevanj za nadzor nad oborožitvijo in neširjenje orožja z izboljšano evidenco in spremljanjem zalog konvencionalnega streliva je začel Ženevski mednarodni center za humanitarno odstranjevanje min (v nadaljnjem besedilu: GICHD) – prek svoje svetovalne skupine za upravljanje s strelivom (AMAT) – razvijati programski paket AIMS/SIMS.

AIMS (Sistem za upravljanje evidence streliva – „Ammunition Inventory Management System“) je digitalno, nadgradljivo in z IATG usklajeno programsko orodje, zasnovano za podporo varnemu, zanesljivemu in trajnostnemu upravljanju zalog streliva. AIMS, ki temelji na sistemu za upravljanje evidence, ki ga uporablja ministrstvo za obrambo Združenega kraljestva, je za zdaj še v razvojni fazi in se bo poskusno izvajal v Bosni in Hercegovini (v nadaljnjem besedilu: BiH), zanj pa se zelo zanimajo tudi druge države, med drugim Kazahstan, Moldavija in Peru.

AIMS podpira nacionalna prizadevanja za zmanjšanje tveganj zaradi nevarnih in nezanesljivo upravljanih zalog streliva ter prispeva h krepitvi organizacijskih zmogljivosti nacionalnih organov za upravljanje konvencionalnega streliva v celotnem življenjskem obdobju. Konkretno, ključne koristi AIMS so naslednje:

- izboljšuje varnost osebja in civilnega prebivalstva s podpiranjem varnega skladiščenja streliva, ravnanja z njim, njegovega prevoza in odlaganja;
- omogoča pravočasno odkrivanje izgub in preusmeritev s sledenjem zalogam v realnem času in rutinskimi fizičnimi pregledi zalog;
- povečuje učinkovitost upravljanja zalog in zmanjšuje tveganja, s tem ko upravljanje evidence povezuje s podatki o spremljanju, kar je nato podlaga za odločitve o načrtovanju, javnem naročanju in odstranjevanju;
- podpira institucionalno krepitev s spodbujanjem pregledov procesov, standardiziranih postopkov in dolgoročnega razvoja zmogljivosti v nacionalnih okvirih.

AIMS sicer deluje neodvisno, vendar je zasnovan tako, da deluje v sinergiji s **Sistemom za upravljanje informacij o spremljanju – „Surveillance Information Management System“ (SIMS)**. SIMS spremlja stanje in stabilnost streliva skozi čas ter je vgrajen v AIMS, podpira odločanje, načrtovanje in upravljanje na podlagi tveganja. SIMS, ki je bil razvit v skladu z IATG, olajšuje sistematično zbiranje, shranjevanje in analizo podatkov, povezanih s fizičnimi pregledi, kemičnimi preskusi, okoljsko izpostavljenostjo in razvrstitvami stanja. Zbira ključne informacije glede staranja, degradacije in nestabilnosti (tudi za izdelke z visokim tveganjem, kot je strelivo na podlagi goriva), kar omogoča zgodnje odkrivanje nevarnega streliva. S tem pripomore k prednostnemu razvrščanju ukrepov za zmanjšanje tveganja, kot so ciljno odstranjevanje, prepovedi ali omejitve gibanja, da se v nacionalnih zalogah zadrži le strelivo, ki je varno za skladiščenje, prevoz in uporabo.

SIMS v povezavi z AIMS omogoča navzkrižno povezovanje podatkov iz evidence in podatkov o stanju v realnem času, kar nacionalnim tehničnim organom omogoča, da sprejemajo z dokazi podprte odločitve o načrtovanju spremljanja, dodeljevanju virov in dolgoročnem upravljanju zalog. Kombinirani sistem z vključevanjem podatkov o spremljanju v širše upravljanje evidence izboljšuje nacionalne zmogljivosti za zmanjšanje tveganja naključnih eksplozij ter podpira skladnost z mednarodnimi standardi varnosti in zaščite.

Programski paket AIMS/SIMS zapolnjuje kritično vrzel v zmogljivostih, ki je ne odpravlja noben drug obstoječi sistem, saj vzpostavlja digitalno infrastrukturno platformo za varno, zanesljivo in trajnostno upravljanje konvencionalnega streliva, ki temelji na standardih in jo je mogoče nadgraditi ter je v nacionalni lasti. Poleg tega državam omogoča, da neposredno izvajajo cilja 5 in 7 globalnega okvira, hkrati pa pomaga pri izvajanju cilja 6 (zmanjšanje tveganja), cilja 10 (preprečevanje preusmerjanja), cilja 11 (označevanje in sledenje), cilja 12 (izmenjava informacij o preusmerjanju) in cilja 13 (zbiranje in analiza podatkov o preusmerjanju). S programskim paketom AIMS/SIMS se poleg uskladitve z globalnim okvirom podpira tudi izvajanje ključnih instrumentov EU za nadzor nad orožjem in varnost, kot so strategija EU zoper nedovoljeno strelno orožje, osebno in lahko orožje ter pripadajoče strelivo, skupno stališče Sveta EU o izvozu orožja (2008/944/SZVP in njegova revizija iz leta 2019) ter regionalni časovni načrti za osebno in lahko orožje (v nadaljnjem besedilu: SALW) (npr. časovni načrt za Zahodni Balkan za leto 2024).

Ta sistema s tem, ko omogočata razpolaganje s točnimi podatki iz evidence v realnem času, spremljanje stanja in sledenje streliva, izboljšujeta sposobnost držav, da izvajajo ocene tveganja pred prenosom in po njem, preverjata končno uporabo in skladnost končnih uporabnikov, s tem pa prispevata k trdnjšim nacionalnim nadzornim sistemom v skladu z merili iz člena 5 skupnega stališča EU. Poleg tega neposredno podpirata širše prednostne naloge EU na področju varnosti in razvoja, saj zmanjšujeta tveganje preusmerjanja, izboljšujeta preglednost in krepita zmogljivosti poročanja v okviru ATT, UN PoA in režimov embarga na orožje Varnostnega sveta ZN.

1.1.1 Tržna analiza

Večina držav nima namenskih sistemov za upravljanje evidence, zasnovanih posebej za upravljanje konvencionalnega streliva. Nacionalni organi tako pogosto uporabljajo improvizirane ali neustrezne sisteme – kot so papirni registri, Excelove preglednice ali splošno logistična programska oprema, platforme za registracijo strelnega orožja ali rešitve, ki jih pripravijo donatorji –, ki ne morejo izpolniti zapletenih zahtev glede upravljanja konvencionalnega streliva v celotnem življenjskem obdobju. Te alternative so pogosto brez ključnih tehničnih funkcij, kot so sledenje uporabi na ravni serije, upravljanje združljivih skupin, razvrstitev eksploziva glede na nevarnost, dovoljenja za omejene količine eksploziva in spremljanje stanja. Zato ne pripomorejo k preprečevanju in ublažitvi nevarnosti naključnih eksplozij, preusmerjanja in kopičenja presežkov niti k izmenjavi informacij, med drugim za namene sledenja in mednarodnega poročanja.

Pomembno je razlikovati med registri orožja in sistemi za upravljanje evidence streliva. Glavni nameni registrov orožja so na splošno lastništvo, identifikacija in nadzor nad prenosom, medtem ko je za strelivo, ki je potrošno in ima omejeni rok uporabe ter je pogosto shranjeno v razsutem stanju, potreben veliko podrobnejši in bolj dinamičen sistem. Učinkoviti sistemi za upravljanje evidence streliva morajo omogočati sledenje tehničnim specifikacijam (kaliber, vrsta, serijska številka, neto eksplozivna količina), podatkom o skladiščenju (lokacija, združljiva skupina, razvrstitev glede na nevarnost), rezultatom spremljanja, statusu uporabnosti, preteklim gibanjem in ukrepom odstranitve. Ta širši nabor podatkov je bistven ne le za varno ravnanje in operativno načrtovanje, temveč tudi za spremljanje, odkrivanje izgub, napovedovanje življenjskega cikla in finančno načrtovanje.

Z mnogimi obstoječimi digitalnimi orodji ⁽¹⁾ je mogoče delno upravljanje evidence streliva in vodenje evidenc. Čeprav so ti sistemi koristni, so zasnovani predvsem za osebno in lahko orožje ter pripadajoče strelivo. Zato običajno izključujejo širše kategorije konvencionalnega streliva in so brez ključnih funkcij, kot so povezovanje podatkov o spremljanju, razvrščanje združljivih skupin, označevanje nevarnosti ali sledenje v celotnem življenjskem obdobju. Zaradi teh omejitev so bistveno manj uporabni za celovito upravljanje konvencionalnega streliva v celotnem življenjskem obdobju ter ne podpirajo dovolj postopkov odločanja ali načrtovanja na podlagi tveganja.

⁽¹⁾ Na primer ArmsTracker, programska oprema za nadzor evidence strelnega orožja in streliva (SAM) ter sistem za registracijo orožja in upravljanje z njim (ARMaS).

Nasprotno pa je programski paket AIMS/SIMS zasnovan tako, da izpolnjuje celoten spekter zahtev za varno, zanesljivo in trajnostno upravljanje konvencionalnega streliva v celotnem življenjskem obdobju. AIMS/SIMS omogoča pravočasno sledenje vsem vrstam streliva na ravni serije, povezuje podatke o spremljanju ter podpira razvrščanje združljivih skupin, kategorizacijo nevarnosti in uskladitev z mednarodnimi standardi. Sistem je nadgradljiv, prilagodljiv nacionalnim delovnim postopkom in zasnovan tako, da deluje na več lokacijah pod nacionalnim nadzorom. Predvsem pa AIMS osnovno sledenje evidenci preobrazi v strateško orodje, ki povečuje zmogljivosti nacionalnih organov za načrtovanje, izboljšanje varnosti in zaščite nacionalnih zalog, povečuje sposobnost zbiranja in analiziranja podatkov o preusmerjenem strelivu, izmenjave informacij (tudi o preusmerjanju in nedovoljeni trgovini) ter izpolnjevanje mednarodnih zavez glede neširjenja orožja in nadzora nad oborožitvijo z integrirano uporabo večnamenskih podatkov o strelivu v realnem času.

1.1.2 Alternativne rešitve:

Osrednji namen splošnih logističnih platform, ki jih uporabljajo posamezne države, je prav tako splošno upravljanje sredstev, vendar niso prilagojene potrebam po varnosti, zaščiti in preglednosti konvencionalnega streliva ter niso namenjene podpiranju mednarodnih ciljev nadzora nad orožjem in neširjenja orožja.

Nasprotno pa je AIMS/SIMS oblikovan namensko, usklajen z IATG in ga je mogoče uporabiti po vsem svetu, saj omogoča namensko digitalno rešitev za zmanjšanje tveganj preusmerjanja, preprečevanje naključnih eksplozij ter krepitev prizadevanj za nadzor nad oborožitvijo in neširjenje orožja.

1.2 Razvoj programske opreme AIMS/SIMS

1.2.1 Lastništvo

Da bi dosegli popolno interoperabilnost in stroškovno učinkovitost, se AIMS in SIMS razvijata vzporedno z uporabo skupne arhitekture programske opreme, kar omogoča dvojno, celovito rešitev za dva od najbolj zapletenih izzivov pri upravljanju konvencionalnega streliva v celotnem življenjskem obdobju, in sicer nadzor in spremljanje evidence. Osnovna programska oprema AIMS/SIMS, vključno z izvirno kodo, bo ostala last GICHD in njegovega partnerja za razvoj programske opreme. Programska oprema bo državam na voljo brezplačno.

Vendar bo GICHD zaradi zapletenosti namestitve – zlasti ob začetnem vnosu podatkov ter prilagoditvi nacionalnim in delovnim postopkom – podpiral vsako državo pri namestitvi in prilagoditvi programske opreme, da bo ta ustrezno in učinkovito delovala. Ko je programska oprema AIMS/SIMS nameščena, postane last partnerske države. Niti GICHD niti katera koli tretja oseba ne bo imela dostopa do nacionalnega sistema, razen če se bo to zahtevalo in bo država sama prek računalnika za prehod (Gateway PC) omogočila dostop za odpravo programskih napak ali namestitev posodobitev. Ta pristop je skladen z modelom lastništva programske opreme, ki je bil sprejet za sistem upravljanja informacij GICHD za protiminsko delovanje.

1.2.2 Časovnica razvoja, mejniki in financiranje

Pobuda AIMS/SIMS se razvija od leta 2022. Koncept je bil prvič potrjen med letoma 2022 in 2023 s sredstvi ministrstva Združenega kraljestva za zunanje zadeve, zadeve Commonwealtha in razvoj. V tej fazi je bil na podlagi prispevkov odbora IATG za tehnični pregled razvit konceptualni okvir za sistem za upravljanje evidence, z javnim razpisom pa je bilo izbrano izkušeno podjetje za razvoj logistične programske opreme za proizvodnjo prototipa programske opreme.

Bosna in Hercegovina je leta 2023 zaprosila za mednarodno podporo za izboljšanje varnosti, zaščite in odgovornosti v zvezi s svojimi nacionalnimi zalogami streliva. V odziv na to je GICHD začel projekt za oblikovanje in razvoj osnovne arhitekture programske opreme AIMS, pri čemer je Bosna in Hercegovina pilotna država za preskušanje in potrjevanje. To fazo je s finančno in tehnično podporo omogočilo švicarsko zvezno ministrstvo za obrambo, civilno zaščito in šport.

GICHD je v letu 2024 v tesnem sodelovanju z namensko tehnično delovno skupino, ki so jo sestavljali predstavniki pooblaščenih ministrstev in agencij, izvedel obsežno vajo glede zahtev uporabnikov. Med to vajo se je izkazalo, da bo poleg upravljanja evidence potrebno dodatno programsko orodje za upravljanje informacij, povezanih s spremljanjem. Zato je bila končna arhitektura programske opreme preoblikovana tako, da vključuje tako AIMS kot SIMS, ki sta bila razvita v skladu z IATG in sta namenjena krepitvi zmogljivosti nacionalnih organov v Bosni in Hercegovini, da se prepreči preusmerjanje, poveča odgovornost ter spodbuja izpolnjevanje širših ciljev nadzora nad orožjem in neširjenja orožja.

V letu 2025 so se zbirala sredstva v podporo dokončanju programskih paketov AIMS/SIMS, tudi za njuno potrditev, razvoju gradiva in virov za usposabljanje zaradi izvajanja projekta, ter pripravam na uvedbo v Moldaviji. GICHD je medtem podprl pripravljalo delo, da bi se pridobile tehnične informacije in podatki, potrebni za pravilno delovanje sistemov AIMS in SIMS, pri čemer so zlasti pomembni omogočanje natančne identifikacije streliva, da se prepreči preusmerjanje, preverjanje končnih uporabnikov in mednarodno poročanje. BiH naj bi celovito evidentirala svoje nacionalne zaloge streliva, da bi zagotovila točnost in popolnost podatkov, vnesenih v sistem za upravljanje zalog streliva. Ko bo razvoj programske opreme končan (predvidoma 18 mesecev po potrditvi financiranja), se bo sistem AIMS/SIMS začel v BiH izvajati celoti. To pilotno izvajanje bo ključno za potrditev funkcionalnosti sistema, poleg tega bodo tako pridobljene bistvene izkušnje, ki bodo v pomoč pri njegovi uvedbi v Moldaviji.

2. CILJ, PODCILJI IN REZULTATI PROJEKTA

2.1 Splošni podcilj

Cilj projekta je olajšati varno, zanesljivo in trajnostno upravljanje konvencionalnega streliva v nacionalni lasti in pod nacionalnim nadzorom v celotnem življenjskem obdobju v BiH in Moldaviji, s sprejetjem in trajno uporabo programskega paketa AIMS/SIMS. Ta projekt bo zato podpiral izvajanje globalnega okvira ter drugih ustreznih instrumentov EU in mednarodnih instrumentov za nadzor nad orožjem in njegovo neširjenje. Projekt ne podpira ali krepi bojnih ali operativnih zmogljivosti oboroženih sil; njegovo področje uporabe je strogo omejeno na preprečevanje preusmerjanja, nadzor nad orožjem in njegovo neširjenje.

2.2 Specifični podcilji

Za doseg tega cilja si bo projekt prizadeval za uresničitev naslednjih podciljev:

Podcilj 1: razviti, izpopolniti in uvesti programsko opremo AIMS/SIMS v BiH in Moldaviji kot nadgradljivo orodje, usklajeno z IATG, za nacionalne organe za varno, zanesljivo in odgovorno upravljanje streliva, s čimer se zmanjša tveganje preusmerjanja in naključnih eksplozij.

Podcilj 2: okrepiti organizacijske zmogljivosti nacionalnih organov BiH in Moldavije za upravljanje konvencionalnega streliva v celotnem življenjskem obdobju s sprejetjem, integracijo in trajno uporabo programskega paketa AIMS/SIMS ob hkratnem podpiranju prevzema nacionalne odgovornosti, trajnostnega izvajanja in preprečevanja preusmerjanja.

Podcilj 3: z izvajanjem programske opreme AIMS/SIMS v BiH in Moldaviji promovirati to programsko opremo ter njeno uskladitev z globalnim okvirom in ustreznimi pobudami za nadzor nad orožjem na ravni EU in mednarodni ravni (zlasti z ATT in z akcijskim programom ZN), ki pokrivajo cilje, kot so preprečevanje preusmerjanja, sledenje nedovoljenega streliva, spremljanje končne uporabe in varnost streliva.

3. PRIČAKOVANI IZIDI IN IZLOŽKI

- 3.1 **Izid 1:** v celoti razvit programski paket AIMS/SIMS, ki zagotavlja digitalno rešitev za varno, zanesljivo in trajnostno upravljanje evidence in spremljanja konvencionalnega streliva, s čimer se krepijo preprečevanje preusmerjanja, sledenje nedovoljenega streliva, spremljanje končne uporabe in varnost streliva.

3.1.1 Dejavnosti

- Razvoj in potrditev programske opreme AIMS/SIMS kot modularnega sklopa orodij, skladnega z IATG, za upravljanje evidence in spremljanje konvencionalnega streliva, usklajen s smernicami IATG.
- Priprava celotnega izvajalskega svežnja, vključno z gradivom za usposabljanje, navodili za uporabnike in integracijskimi protokoli, s katerimi se podpreta nacionalna uvedba in dolgoročna trajnostnost.
- Razvoj dokumentacije za sistem AIMS/SIMS in operativnih protokolov sistema z dokumentiranjem arhitekture programske opreme, uporabniških priročnikov in protokolov za vnos podatkov.

Ključni mejnik: razvoj programske opreme AIMS/SIMS.

- 3.2 **Izid 2:** okrepljena organizacijska zmogljivost BiH in Moldavije za izvajanje upravljanja evidence in spremljanja streliva v celotnem življenjskem obdobju v skladu z IATG.

3.2.1 Dejavnosti – faza izvajanja A: Vključitev in začetek projekta

- Prejem uradne zahteve ali sklenitev sporazuma z BiH in Moldavijo za okrepitev nacionalnih prizadevanj za nadzor nad orožjem, neširjenje orožja in preprečevanje preusmerjanja s sprejetjem sistema AIMS/SIMS.
- Ustanovitev nacionalne strokovne delovne skupine, ki bo usmerjala in nadzorovala izvajanje projektov v BiH in Moldaviji.
- Olajšanje delavnice za tehnično načrtovanje s strokovno delovno skupino in drugimi deležniki, da se opredelijo izvajalske naloge in pripravi podroben načrt izvajanja projekta.
- Ozaveščanje in usposabljanje strokovne delovne skupine in pooblaščenih nacionalnih organov o upravljanju evidence streliva ter uporabi AIMS/SIMS za preprečevanje preusmerjanja, sledenje nedovoljenemu strelivu, spremljanje končne uporabe in varnost streliva.

Ključni mejnik: podpis partnerskega sporazuma z BiH in Moldavijo.

3.2.2 Dejavnosti – faza izvajanja B: Razvoj regulativnega in tehničnega okvira

- Opredelitev nacionalnih regulativnih, postopkovnih in tehničnih temeljev, potrebnih za sprejetje in vzdrževanje sistema AIMS/SIMS.
- Podpora strokovni delovni skupini pri razvoju in odobritvi tehničnega imenika streliva in konsolidirane nacionalne zbirke podatkov o strelivu v podporo standardiziranim postopkom evidentiranja in spremljanja.

- Podpora strokovni delovni skupini pri opredelitvi in dokumentiranju vseh obstoječih delovnih procesov in postopkov, povezanih z vodenjem evidenc, registracijo in spremljanjem.
- Sodelovanje s strokovno delovno skupino z namenom opredelitve, dokumentiranja in odobritve pristopa povezovanja med sistemom AIMS/SIMS in morebitnimi drugimi obstoječimi sistemi (npr. splošno logistično programsko opremo).
- Opredelitev potrebnih zahtev glede strojne in programske opreme za nacionalno uvedbo. Podpora nacionalnim organom v BiH in Moldaviji pri iskanju dodatnih finančnih sredstev, če je potrebno, za nabavo strojne in programske opreme.
- Tehnično svetovanje in operativna pomoč pri izvedbi celovite evidence konvencionalnega streliva.

Ključni mejnik: odobritev tehničnega imenika streliva, zbirke podatkov o strelivu in načrtov procesov s strani pooblaščenih nacionalnih organov v BiH in Moldaviji.

3.2.3 Dejavnosti – faza izvajanja C: Povezovanje sistemov in usposabljanje

- Namestitev AIMS in SIMS na nacionalni platformi BiH in Moldavije za shranjevanje podatkov, da se zagotovi varna konfiguracija.
- Izvajanje strukturiranega usposabljanja in mentorstva za zahtevane uporabnike.
- Pomoč (na zahtevo) pri čiščenju podatkov in njihovi vključitvi v sistema AIMS in SIMS.

Ključni mejnik: namestitev programske opreme in vključitev podatkov v sistema AIMS in SIMS.

3.2.4 Dejavnosti – faza izvajanja D: Krepitev zmogljivosti in trajnostnost sistemov

- Izvajanje osvežitvenega usposabljanja in mentorstva ter podpore pri predaji/prevzemu za novo osebje.

Ključni mejnik: trajnostna vključenost sistema v nacionalne strukture.

3.3 Izid 3: z izvajanjem programske opreme AIMS/SIMS v BiH in Moldaviji se promovirata ta programska oprema ter njena uskladitev z globalnim okvirom in ustreznimi pobudami za nadzor nad orožjem na ravni EU in mednarodni ravni (zlasti z ATT in z akcijskim programom ZN).

3.3.1 Dejavnosti

- Organizacija in izvedba vsaj dveh spremljevalnih dogodkov na mednarodnih in regionalnih konferencah o nadzoru nad orožjem z namenom promoviranja sistema AIMS/SIMS ter njegove uskladitve z globalnim okvirom in strategijo EU o SALW.
- Razvoj in razširjanje gradiva za ozaveščanje, ki ponazarja, kako sistem AIMS/SIMS prispeva k izvajanju globalnega okvira ter ciljev EU in širših ciljev ZN glede nadzora nad orožjem (npr. preprečevanja preusmerjanja, spremljanja končnih uporabnikov in preglednosti).
- Organizacija namenskih spletnih seminarjev za tehnične strokovnjake, nacionalne organe in regionalne partnerje o vlogi upravljanja evidence in spremljanja ter varnem, zanesljivem in trajnostnem upravljanju konvencionalnega streliva v celotnem življenjskem obdobju.

- Zagotavljanje svetovanja BiH in Moldaviji z namenom dokazati, kako lahko AIMS/SIMS ustvarja podatke za poročanje na podlagi globalnega okvira, ATT, akcijskega programa ZN in drugih instrumentov.
- Spodbujanje vzajemnega učenja z izmenjavo izkušenj, pridobljenih pri izvajanju sistema AIMS/SIMS v BiH in Moldaviji, z drugimi zainteresiranimi državami.

Ključni mejnik: AIMS/SIMS promoviran na regionalnih zasedanjih Urada Združenih narodov za razorožitev (UN-ODA) (2026–2027) o globalnem okviru, pa tudi na zasedanju držav globalnega okvira leta 2027, zasedanjih akcijskega programa ZN o SALW ter drugih ustreznih mednarodnih, regionalnih in podregionalnih srečanjih.

4. AGENCIJA, ZADOLŽENA ZA TEHNIČNO IZVAJANJE

Ženevski mednarodni center za humanitarno odstranjevanje min (GICHD), ki ima sedež v Ženevi v Švici, deluje po vsem svetu v partnerstvu z nacionalnimi organi za protiminsko delovanje in upravljanje streliva, upravljavci, ZN in drugimi akterji. Leta 2024 je deloval v več kot 40 državah in ozemljih. Prizadeva si zmanjšati tveganja za skupnosti, ki izhajajo iz vseh vrst eksplozivnih sredstev: kopenskih min, kasetnega streliva, eksplozivnih ostankov vojne ter nevarno in nezanesljivo upravljanega konvencionalnega streliva.

Svetovalna skupina za upravljanje streliva (AMAT), ki je bila ustanovljena januarja 2019 kot skupna pobuda UN-ODA in GICHD, podpira operacionalizacijo programa ZN SaferGuard ter državam in partnerjem nudi tehnično pomoč pri varnem, zanesljivem in trajnostnem upravljanju streliva v celotnem življenjskem obdobju v skladu z IATG. Že vse od svoje ustanovitve dosegata pozitivne rezultate pri zagotavljanju tehnične pomoči državam, za katere se ocenjuje, da so ogrožene, ter drugim partnerjem pri varnem in zanesljivem upravljanju streliva v skladu z IATG.

GICHD ima edinstveno nalogo podpiranja in profesionalizacije zmanjševanja tveganja eksplozivnih sredstev, pri čemer promovira inovativne, prilagojene in trajnostne rešitve. S svojim naborom storitev, tematskim strokovnim znanjem in geografskimi pristopi se osredotoča predvsem na pripravljalo delo, pri čemer pomaga nacionalnim organom pri prevzemanju odgovornosti za svoje programe ter se posveča razvoju ustreznih strategij, standardov in okvirov upravljanja. V nasprotju z organizacijami, ki se osredotočajo predvsem na izvajanje na terenu ali na zagovorništvo na visoki ravni, GICHD povezuje prakso in politiko v celotnem spektru protiminskega delovanja in upravljanja streliva – od razvoja mednarodnih norm in standardov do zagotavljanja prilagojene podpore na terenu za nacionalne organe. S svojim delom, kar zadeva kontekstualizacijo strategij in standardov, zlasti s tesnim sodelovanjem s prizadetimi državami, zagotavlja, da globalni okviru ostanejo ustrezni, praktični in pod nacionalno odgovornostjo.

GICHD ima s svojo edinstveno povezovalno močjo, s katero povezuje vlade, agencije ZN, nevladne organizacije, akademsko sfero in zasebni sektor, ključno vlogo pri usklajevanju operativnih vidikov z razvijajočimi se okviri politike, s čimer zagotavlja skladnost, prilagodljivost in trajni učinek za skupnosti, ki so jih prizadela eksplozivna sredstva.

5. USKLAJEVANJE POLITIK EU

Ta projekt neposredno podpira več okvirov politike EU:

5.1 Strategija EU o osebnem in lahkem orožju (SALW)

AIMS/SIMS neposredno obravnava osrednji pomislek strategije EU o SALW, da je namreč slaba zaščita zalog „ključni dejavnik za preusmerjanje orožja in streliva z zakonitega na nedovoljene trge“. AIMS/SIMS z zagotavljanjem zanesljivih zmogljivosti za digitalno upravljanje evidence krepi zaščito zalog in podpira zavezo EU promoviranju izvajanja mednarodnih standardov in smernic, kot so IATG. Funkcije sistema za sledenje v realnem času in prevzemanje odgovornosti pomagajo preprečevati in prepoznavati preusmerjanje z vodenjem celovitih evidenc o premikih streliva in pogojih njegovega skladiščenja.

5.2 Skupno stališče 2008/944/SZVP o izvozu orožja

Posodobljeno skupno stališče EU za leto 2025 je neposredno usklajeno z zmogljivostmi sistema AIMS/SIMS na več prednostnih področjih. AIMS/SIMS podpira zavezo Sveta, da bo izboljšal sledenje, in spodbuja preglednost dobavne verige, ki pomaga zmanjšati tveganja preusmerjanja med prenosi. Sistem olajšuje preverjanje in spremljanje končnih uporabnikov kot orodje za preprečevanje preusmerjanja, saj zagotavlja bistvene zanj potrebne informacije. Neposredno podpira krepitev zmogljivosti tretjih držav na vseh področjih upravljanja zalog streliva.

5.3 Globalni okvir za upravljanje konvencionalnega streliva v celotnem življenjskem obdobju

Upravljanje evidence je temeljna zahteva za izvajanje podciljev globalnega okvira. AIMS/SIMS neposredno podpira podcilj 4 s krepitvijo zmogljivosti nacionalnih organov za upravljanje streliva v celotnem življenjskem obdobju z integriranimi funkcijami načrtovanja, poročanja in odstranjevanja. AIMS/SIMS in z njim povezana programska oprema SIMS spodbujata podcilje 5–7 z zagotavljanjem sistematičnega spremljanja, procesov zmanjševanja tveganja in celovitih sistemov za upravljanje evidence. Platforma poleg tega krepi podcilje 8, 9 in 11 s spodbujanjem preglednosti dobavne verige, podpiranjem spremljanja končnih uporabnikov ter krepitvijo zmogljivosti za označevanje in sledenje.

5.4 Pogodba o trgovini z orožjem (ATT)

Programska oprema AIMS/SIMS podpira izvajanje ATT z omogočanjem natančnejšega poročanja o zalogah in premikih streliva, olajšanjem spremljanja končnih uporabnikov s celovitimi zmogljivostmi sledenja ter zagotavljanjem dokumentacijske infrastrukture, ki državam uvoznicam pomaga dokazovati njihovo zavezanost preprečevanju preusmerjanja in zagotavljanju prevzemanja odgovornosti pri upravljanju streliva.

5.5 Akcijski program Združenih narodov o SALW

AIMS/SIMS spodbuja temeljne zaveze akcijskega programa ZN glede upravljanja zalog in varnosti z zagotavljanjem tehnoloških temeljev za učinkovito upravljanje evidence. Celostni pristop sistema k upravljanju evidence in zmogljivostim sledenja neposredno podpira poudarek akcijskega programa ZN na preprečevanju nedovoljene trgovine z večjo varnostjo zalog. AIMS državam omogoča vodenje podrobnih evidenc in ukrepov za odgovornost, ki so bistvenega pomena za odgovorno upravljanje zalog v okviru akcijskega programa ZN.

5.6 Instrument za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje (NDICI) – Globalna Evropa – Uredba (EU) 2021/947

AIMS/SIMS neposredno podpira cilj, kot je določen v Prilogi II, točka 6(g), k uredbi NDICI⁽²⁾, saj predstavlja temelj odgovornega upravljanja orožja in streliva. Sistem promovira ukrepe dobrega upravljanja in odgovornosti, ki so skladni z demokratično nadzorovanimi obrambnimi in varnostnimi silami. Naložbe iz NDICI – s podpiranjem izvajanja AIMS/SIMS v državah sosedstva – spodbujajo reformo varnostnega sektorja, ki zagotavlja učinkovitejše, bolj demokratične in odgovorne varnostne instrumente za trajnostni razvoj in mir.

6. PREPOZNAVNOST EU

GICHD bo z vsemi ustreznimi ukrepi javnost seznanjal s tem, da projekt financira EU. Taki ukrepi se bodo izvajali v skladu s smernicami EU za prepoznavnost⁽³⁾.

GICHD bo tako zagotovil prepoznavnost prispevka EU z ustreznim znamčenjem in oglaševanjem, s čimer bo izpostavljena vloga EU in zagotovljena preglednost njenih ukrepov ter ozaveščanje o razlogih za sklep, podpora EU temu sklepu in rezultati te podpore. Na gradivu, pripravljenem v okviru projekta, bo vidno prikazana zastava EU v skladu s smernicami EU za ustrezno uporabo in prikaz zastave.

⁽²⁾ Uredba (EU) 2021/947 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. junija 2021 o vzpostavitvi Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa, spremembi in razveljavitvi Sklepa št. 466/2014/EU ter razveljavitvi Uredbe (EU) 2017/1601 in Uredbe Sveta (ES, Euratom) št. 480/2009 (UL L 209, 14.6.2021, str. 1).

⁽³⁾ „Komuniciranje in povečanje prepoznavnosti EU: Smernice za zunanje delovanje“ (julij 2022 – posodobljeno julija 2024).

Načrtovane dejavnosti so zelo različnega obsega in narave, zato se bodo uporabila različna promocijska orodja, med drugim mediji, spletišča, družbeni mediji ter informacijsko in promocijsko gradivo, vključno z infografikami, brošurami, glasili, sporočili za javnost in drugim, kakor bo primerno. GICHHD bo izrecno priznal podporo EU v vseh ustreznih publikacijah GICHHD, vključno z letnim poročilom, ali katerih koli drugih publikacijah, povezanih z nepovratnimi sredstvi, pri čemer bo poudaril delo, ki ga podpira predlog. Predstavnikom in predstavnicam EU bo omogočil, da spregovorijo na ustreznih dogodkih, delavnicah ali forumih, ki jih gosti ali soorganizira, ter pri tem izpostavijo svojo zavezanost in partnerstvo. Publikacije, javni dogodki, kampanje in oprema, ki se nabavijo v okviru projekta, bodo ustrezno označeni.
